

Efesusi

Homu Ha

Efesusi ya numuna meya naba ya Esia ebau ya ne. Yalo ya wenina abi sugi gotitina ma huliya Atemisi ya weudina-lutina-hatina muti, mono numuna naba hu edabo ne. (Aposolo 19:23-28) Ena Polo eba nedo-nedo monibo hamena loiti (2), yalo ya Efesusi numudo uto, Yuda wenina mono numunatinau yoto api itibibo ne. (Aposolo 18:18-21) Ido eba nedo-nedo monibo hamena tili (3), yalo ya Efesusi numudo hofa liwila oto uto, melege tili (3) yalo ya minoto, holi hikitabo wenina ya api itibimo wiye. (Aposolo 19:1-10)

Ena Lomu numudo nalau nebo hamenalo ya hofa nedo fulinabo hamena moda alili nenako, ha ma api itibinowe, loto lufuwa me ya i fulo betibo, ya hitoti liti Esia ebau numudo-namado monolo nuba o-o abo wenina minado yagi fulo betiyato hitanae, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne. Ido mono onona li-li aibo we Tikikusi yakafa Polo monala ido hala muki ya lobinogolaiye, loto Efesusi numudoka ilifi molaibo we ya lufuwa me ya lito uto biye, loti wenina abi hatina kiyabo ne. (Efesusi 6:21, 22)

Lo oloto molaibo ha

¹ Aiyo, hemotina fele wenina Efesusi numudo minoti, Kilisto Yesu lulau mino edoti holi hikito mu minabo wenina ya nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo hala dowo kito ononawalo ya

fulo nedaito li minobo we, ya lufuwa me ya i fulo betiyowe. Walo.

² Metefo Gotidokati ido Wenabate Yesu Kilistodokati ya aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

Gotikafo Yesudoka mono hanuwa li oloto pi ledaibo ha

³ Wenabate Yesu Kilisto Gotila minoto Melafu minoto aibo we ebola ya ito yoto loto holiyokelo. Emokafo Kilisto lulau mino edonibo yagunu okulumau mono nesibala mona-mona libo faito ledotaibo ne. ⁴ Homu aidena mika apito oloto piyámibo hamenalo ya emo lulau mino edanae, loto wa molo ledaibo, ya emo nomunalo fele hiluwa loti minanae, loto wa molo ledoto mono nesibawa li lumibo ne. Feto fe ledaibo, ya lula-hala lumibo yagunu ⁵ Yesu Kilistodokati li neimo olufone itanowe, loto homu aidenati lo ledaibo yagunu li ina fi libo ne. Feto feyaibo, ya moda eimola hala dowo kito ido lula-halau dowo loto holito ya feto fe ledaibo ne. ⁶ Ido eimola aifa li dowo lo ledaibo monala lamena aiboma ebola li faka lanae, loto feto fe ledaibo ne. Aifa li dowo lo ledaibo monalawa ya hipala lula-hala mu-mu o nebo we lulau mino edonibo yagunu aifa li dowo lo ledaibo ne.

⁷ Ido emo lulau mino edonibo yagunu lunulakafo meina fito wina ledoto, nosámibo monate hilili o ledaibo, ya Goti eimola aifa li dowo yawala nema nenako yagunu feto fe ledaibo ne.

⁸ Aifa li dowo lo ledaibo monalawa mau naba-naba lekito lumibo, ya ha manadeu minanaibo ha mona-mona ido holifefe lo hulanubo ha naba

yagi lumibo ne. ⁹ Feto fe ledaibo, ya eimola lula-halau dowwa loto holito ya hala dowwa kibo ha, homu faluku oto nebo ha lo oloto pi lumibo, ya feito ne: ¹⁰ Wenina, idafa-adafa, okulumaleka, mikaleka, muki-muki ya hofa liwila oto li mako itoto Kilisto ya hiyabatina we wenaba mona yawala minanaiye, loto hamenawa molaibo yama moda lo fedageto ya feto feyanaibo ne.

¹¹ Ya we ya lulau mino edonibo yagunu lemo yagi ya neimo weninane wa nobo idafane ona ya minanae, loto wa molo ledaibo ne. Feto loto homu aidena auba ito lo ledaibo, ya emokafo idafa-adafa anowe, loto hala ki nebo yagunu moda lifefe libo we yakafo homu aidena feto lo ledoto wa molo ledaibo ne. ¹² Feto fe ledaibo, ya leimo homu apito Kilisto lulau mino edoto emogunu holito hiyaba onibo wenina ya oto moloto o minonibo monate yamo lamenala ebola li faka lanaiye, loto feto fe ledaibo ne.

¹³ Ena hemotina ayaidana oti hala ukuwa dowwa li nomudina waibo ha ona hula ya holiti holi hikito muti lulau mino edabo yagunu Weuna Fele lutinau molo betinowe, loto weuna fi betibo yamamo ane moloto eikawa fi beti ne. ¹⁴ Gotikafo leimo muki hofa liwila oto linowe, loto meina fito wina ledaibo, ya idafa aliga lumunowe, loto lilibito Weuna Fele luteu ya li homu moloto lumibo ne. Feto ledaibo, ya lamenala ebola li faka lanae, loto feto ledaibo ne.

*Goti lamenala aubala ya mino faito betinaiye,
loto Polokafo lomu-lomu o nebo ha*

¹⁵ Feito nemo ya hemotina Wenaba Yesu holi hikito muti fele weninala muki lutina-hatina bi-bi o minabo ha holiyobo, yaloti ¹⁶ ya hamena-hamena hemotinagunu holito, dowae, lalowe, loto Goti lomutoko minobo ya feto loto lomulomu o minobo, ¹⁷ Wenabate Yesu Kilisto Gotila Metefo lamena yawala yakafo Weunalokati weudina li lamena o betito, ha manadinau molo betito, Goti monala li oloto pi biyageto, holifefe lanae, loto lomu-lomu o minowe.

¹⁸ Feto fe betiyageto, lutina-hatina nomuna li lamena ageto, ya wa molo ledaibo mona yagunu holito hiyaba o minonibo yama holifefe loti, ido emo lamena yawalakafo li lamena o ledageto, eimola fele weninala dowa lama minanae, loto li nuba o ledoto li emodoka kelo ledanaibo yamagi holifefe loti, ¹⁹ ido aubala, naba-naba idafa-adafa muki li fulo betibo aubala, ya lemo holi hikitonibo weninaloka li oloto pi ledaibo aubala yamagi holifefe lanae, loto lomu-lomu o minowe.

Aya aubalawa naba-naba yakafo ²⁰ Kilistodoka li oloto pito, fuliguti li sinoi edoto ya okulumau ana onaleka li amedo edaito ne. ²¹ Yakafo ya mikauka okulumau wenabafe, ido hulitinagi wefe, ido auba iyabo wefe, ido weholafe, ido hulinina hatina ukutina yoibo wenina mona-mona nabatina muki ya emokafo li fulo betito yoto ne. Feito nebo ya hamena onesa yako minamiye. Moda minowa-minowa oto minanogolaiye.

²² Ido wenina, idafa-adafa, muki ya fulo hina feumau betito, ya u hiyabatina we wenaba yoto minanaiye, loto, ido mono weninala mau naba

manadina ya mino betinaiye, loto fulo edaibo ne. ²³ Feito emo ya manade neto, ido lemo ya ula minonibo, ya emo idafa-adafa muki idafau yau mino faitoto nebo wegi hutifina filiga-filiga o minoninako, emo moda mino faito ledaibo, ido lemo ya mino faito edonibo ya minone.

2

Lifimateu fuliyonigu yauti Gotikafo Kilistogi maina li sinoi ledaibo ha

¹ Ido hemotina ya homu nosámibo monatina lifimatinau ya moda fuliyabo yama ne. ² Hamena yalo ya hemotina aya mona molabo ya mikaloka me ya mona ege moloti asiku aubatinagi minabo we enisole nosámabo hiyabatina we wenaba nosámibo yawala monalamaidana ya moloti moniyae. Wewa weunawa ya wenina ha holiti holiyámoti moniyabo wenina lutinau onesa meleka onona li-li o nebo we ya ne. ³ Aya wenina hiyatinau yau leimo muki yagi homuma monito ute dowo loto holibo mona molonibo yama ute-lute-hate lala-lala aido ya ege molone. Feto fey-onibo ya wenina malekama lutina lila monalawa yagunu ya lifima ha naba li minabo ya leimo homuma ayaidana oto lute lila mona molonima ne.

⁴ Feto onima nefa, ido Goti miluma holibo mona yawala yakafo lula-hala ito yoto luminako, ⁵ yagunu monate nosámigu fuliyoniguti ya Kilistogi maina li nomude hofawa o ledaibo ne. Ya holi minafe? Emo aifa li dowo lo ledaibo monala yakafo li nomudina waibo ne. ⁶ Ido Kilisto Yesu lulau mino edonima nenako, yagunu

emogi maina li sinoi ledoto, ido emogi maina li okulumau amedo ledaiye. ⁷ Feto fe ledaibo, ya Kilisto Yesu lulau mino edonibo ya li dowo lo ledaibo mona yakafo hamena minowa-minowa omo unaido yalo ya aifa li dowo lo ledaibo monala naba-naba faitomo yoibo ya li oloto pinaiye, loto feto fe ledaibo ne.

⁸ Moda holiyafe? Holi hikito muwabo yagunu emo aifa li dowo lo ledaibo monala yakafo li nomudina waibo ne. Ido aya idafawa ya hemotinalokati minámiye. E'e, Gotikafo aifa bibo idafa ya ne. ⁹ Wenina masi leimo mona-fanate fefe loto molanubo onona liyonibo yagunu lumibo ne, loti eimotina utina-hulitina liti yotanae, loto Gotikafo e'e, aifa biyowe, loto lumibo ne. ¹⁰ Ido emokafo hofawa li oloto pi ledaibo, ya dowo molanubo mona, homu lifefe libo monawa dowo ya ayalo moninae, loto Kilisto Yesu lulau mino edonibo ya hofawa li oloto pi ledaibo ne.

Gotikafo Yuda weninagi eito feka weninagi Kilisto lulau mino edabo ya li mako itaibo ha

¹¹ Feito Goti eimolakafo li nomude waibo yagunu hemotina feto loti hatina ki minalo: Homu aidenati ya Yuda wenina, Goti anela ute etuwa fukonibo wenina ya aifa leimo adegunu fukoba, ido anela mino ledaiye, loto, ido hemotina eito feka wenina ya aifa wenina utinau anela minámibo wenina minae, loto lo-lo one. ¹² Ya hamenalo ya hemotina Kilisto mino edámoti, Isilaeli wenina yagi weninate minámoti eito feka minanako, yagunu Gotikafo wa molo ledoto emogi hutifina edonibo ha ya lo molo lumifa,

ido hemotina eito feka minanako, yagunu lo-biyámiye. Feto feyainako, lutinakafo idafa hula ya ma li yawa fiyámito, Gotigi mino edámoti, aifa mikaloka weninako ya minae. ¹³ Feti homu ya faiga minama nefa, ido onesa me ya Kilisto Yesu lulau mino edabo yagunu emo lunulakafo li alili molo ledaibo ne, loti hatina ki minalo.

¹⁴⁻¹⁵ Yagunu ya feto loti holilo: Emo eimoladoka yako you amena monate ya ne. Homu ya feto feyalo, feto feyámilo, loto lo molaibo ha ya-gunu Yuda weninagi eito feka weninagi uwolafo-uwolafo minonima nefa, ido emo ula yamo lo molaibo hawa uwolafo-uwolafo monatewa hilili o ledoto, ya hilawa lusaku pito li filiga-filiga molo ledaibo yama kilito, loitiwa ya moda li mako itaibo ne. Feto fe ledaibo, ya emo lulau mino edonibo weninawa loitiwa ya li mako ito hofawa li oloto pi betiyoto you loto minanae, loto feto fe ledaibo ne.

¹⁶ Ido homu ya uwolafo-uwolafo minonibo wenina loitiwa ya Goti uwolafo yagi minoba, emo ula mako yá yofolo fulibo yakafo uwolafo-uwolafo minonibo monate hofu fuli ledoto, ya loitiwa li mako o ledoto liwila oto Gotigi li hutifina ledanowe, loto feto fe ledaibo ne. ¹⁷⁻¹⁸ Feto fe ledoto, ya loto faiga minabo wenina ido selo minonibo wenina loitiwa ya emodokati Weuna mako luteu mino ledaibo yakafo li Metefodoka u fedo ledaibo yagunu loitiwa ya li you lo ledaibo ha ya lo oloto lumibo ne.

Kilisto weninala muki ya Goti numunala ona minonibo ha

19 Feito onesa me ya hemotina ya eito wenina, hamena linako mino ledabo wenina yaidana minámae. E'e, Goti fele weninalagi li kelo betitoto, eimola olufola ona ya minae.

20-21 Ido Goti numunala huibo yaidana oti minae. Kilisto Yesu eimola ya lagi ya ne. Ido aposolote polofeti ya numuna hilawa fito li auba i betiyageto, ya emo lulau mino edabo ya numuna naba fefe loto homi-homi imo yoto, u Wenaba lulau mino edabo yagunu fele huliyagi numuna naba li oloto pito minomo yoiye. 22 Minomo yoito, ya hemotina yagi ayaidana oti Weuna lutinau mino betibo yagunu u Goti numunala ona minanae, loto emo lulau mino edabo ya homi ito hu betibo ne.

3

Kilisto hala ukuwa ya eito feka wenina lo oloto pi bibo onona ya Polo anau molaibo ha

¹ Aya yagunu ya nemo Polo hemotina eito feka weninagunu holito Kilisto Yesu hala ukuwa lito moniyoto nala fi nedabo minowe.

² Ido hemotina ya moda fetoto loti holi minae: Gotikafo aifa li dowo lo ledaibo monala numibo, ya hemotinagunu holito aifa li dowo lo ledaibo monane binobo hanu yagunu lobinane, loto ononalawa numibo ya ³ fetoto loto numiye: Emokafo faluku aibo ha lo oloto pi numito holiyobo yama lufuwa ha fouma efoma i fulo betiyobo, ⁴ ya hemotina hitoti ya lunekafo faluku aibo hawa Kilisto yagunu holifefe lobo ya moda holifefe lanae. ⁵ Faluku aibo hawa ya homu wenina aidena yoimalokati minomo yowabo ya

lo oloto pi biyámibo nefa, onesa fele aposolola ido polofetila ya Weuna lulau mino edonibo ya lo oloto pi lumibo ne. ⁶ Hawa ya feito ne: Hala ukuwa dowa yakafo Isilaeli weninagi eito feka weninagi li mako o ledaito, ya Kilisto Yesu lulau mino edonibo yagunu hala lo molo lumibo hula ya holi hikitoto liyonibo wenina maina minoto, ula mako ya maina minoto, ido weuna fi ledaibo idafa linubo wenina maina minone, loto lo oloto pi lumibo ne.

⁷ Hawa ukuwalo onodo wela minanane, loto Goti aubala nemodoka li oloto pito aifa li dowa lo ledaibo monala numito, feto fe minobo ne. ⁸ Nemo ya fele weninala muki yauti hidinalo we lumuto minofa, ido aifa li dowa lo ledaibo monalawa ya feto loto numibo ne: Kilistodoka ya mono idafala, wa naibo idafa ogofuto hitámanubo idafala, ya eito feka wenina lo oloto binane, loto aifa li dowa lo nedoto ononawa numibo ne. ⁹ Ido idafa-adafa muki li oloto pibo we Gotikafo aidena yoimati faluku aibo ha lula-halau faluku oto holibo ha ya lo oloto pi binane, loto aifa li dowa lo nedoto ononawa numibo ne.

¹⁰ Feto fe numibo, ya onesa meleka monolo nuba o-o abo weninala muki ya hawa li oloto pi lumibo ya okulumalo minabo wenina wenabatina ido hulitinagi we wa ledoti ya ha mananau nebo ha mona-mona holifefe lanae, loto aifa li dowa lo nedoto ononawa numibo ne. ¹¹ Feto feyanowe, loto aidena yoimati holibo ha ya li Wenabate Kilisto Yesudoka moda hulawa itaibo ne. ¹² Ido holi hikito muwoninako, yagunu emo lulau mino edonibo yagunu holi holiyámoto,

auga ito minoto, u Gotidoka kelone. ¹³ Yagunu fetu loto lobinogolowe. Holilo. Nemo hemotina-gunu loto ogofu holiyobo yagunu muludina fou ladámaneyo. Fetu feyobo ya hemotina li lamena o betibo mona ya ne.

*Polokafo weninawa yagunu holito Goti lomui-
ha*

¹⁴ Aya yagunu ya Metefo onobalalo ya hine obula fito lomu-lomu o minowe. ¹⁵ Aya Metefodokatiko ya wenina muki mikaloka okulumaleka hulite naba ya li-li o minone.

¹⁶ Ido lomu-lomu o minobo ya fetu loto lomu-wowe: Emo ya lamena auba mona yawaladokati ya Weunakafo aubala lutina-hatinau li auba i betiyageto, ¹⁷ ya holi hikito muwato, ya Kilisto lutina-hatinau mino betiyageto, ya hemotina lutina-hatina bi-bi o minanabo mona yakafo numuna lagi yagi ido yá lufawagi yaidana oto li hiki lo betinaiye. ¹⁸ Fetu fe betiyageto ya hemotinagi fele weninala ma muki yagi maina Kilisto lula-hala lumu-lumu o nebo monala naba-naba, fanafana ba loto omo uto, yoimati yoimo uto, yoisauti lumumo wibo monala ya hototi holinabo auba biyageto linae. ¹⁹ Ido lula-hala lumu-lumu o nebo monalawa hate-manade li fulu edaibo mona ya holifefe lato ya Goti faitoto minomo yoibo we yakafo mino faito betinaiye, loto lomu-lomu o minowe.

²⁰ Ena emo aubala yamo luteu onona li-li o nebo yagunu ya idafa oto moloto o-o aibo we yakafo idafa magunu lomuwonibogi hate kiyonibogi muki ya li fulu edomo uto onona naba-naba

ogofuto li nebo we ²¹ ya huliya yoisa yoimo wibo ya mono weninala mau minonidokati ido Kilisto Yesudokati ya wenina muki hedomo yowabo homi-homi iti yoti huliya li faka lato yoisa yoto minomo uto minanaiye. Ona.

4

Weunakafo li mako o ledaito u mako minoniboha

¹ Feito nemo Wenaba lulau mino edobo yagunu nala fi nedato minobo wekafo hatina lito ha me ya feto loto lobinogolowe. Holilo. Hemotina mona dowa molanae, loto wa molo betido ayalo monalalo yako monilo. ² Feti monitima ya eimotina utina-lutina liti yowámoti, amena moloti you loti moni-moni o minalo. Ena wenina maleka monatina eleka fi binabo ya liwila oti lutina-hatina bi minoti, holoti keloti moni minalo. ³ Feti moninabo ya you amena mona yakafo nala hutifina abo yaidana oto Weunakafo li mako o ledaigu yau apasotanaiye, loti wati hiyaba otiko monilo.

⁴ Emo ula mako, ido Weuna mako ne.

Ido ayaidana oto ya nemogunu holiti hiyabane alo, loto sute fibo ha yagi mako ne.

⁵ Ido Wenaba mako ne.

Ido holi hikitonibo ya mako ne. Ido noku i ledaibo ya mako ne. ⁶ Ido Goti Metefo mako yakafoko wenina, idafa-adafa, muki li fulo betito hiyabate we minoto, muki luteu mino ledoto, muki minonigu yau ononala limo yoibo we ya mako ne.

Mono auba i ledoto ononalalo fulo ledaibo ha

⁷ Feito mako minoba, ido Kilstokafo mono idafa eito-eito feito lumunowe, loto holido ayalo aifa li dowa lo ledaibo monala li eito-eito oto lumibo ne. ⁸ Yagunu ya feto libo,

Emo yoisa yoibo ya uwolafo-mota li yoima o betito nalau minabo wenina idipito yoto ya mono idafa li bibo ne, loto ha mono lufuwau (Sng 68:18) ya nebo ne.

⁹ Ido yoisa yoiye, libo ya igaidanagunu liye? Homu ya lumu feumau mikau yau lumibo ne, loto libo yagi ne. ¹⁰ Lumibo wewa aya we ya yoto okuluma li fulo edoto yoisau yoto mulalo yoibo ya idafa-adafa muki idafau mino faitoto minanowe, loto lumidoti yoibo ne.

¹¹ Ido aya we ya weninala ma ya aposolo onona linabo auba biye. Ido ma ya polofeti onona linabo auba biye. Ido ma ya eba negu-negu moniti hala ukuwa lo oloto binabo auba biye. Ido ma ya mono hiyaba we minanabo auba ido mono wenina api itibinabo auba biye. ¹² Feto fe betibo, ya fele weninala lifefe lo betiyato, mono houba-naba ononala limo uwogeto, Kilisto ula u naba yoto betinaiye, loto feito bimo wiye.

¹³ Mono idafawa feito lumibo, ya ononalawa limo uto uto, ya muki holi hikitoto, ido Goti Hipala monala holifefe loto onido, yalo ya lute-hate mako mologeto, Kilisto ge ona dibo we yamaidana oto lemo mono weninala gedoti minanae, loto mono idafawa lumibo ne. ¹⁴ Idafawa feito lumibo, ya onesa melekati olufo hefolamaidana oti minámanae, loto lumibo ne. Olufo hefolaya no halafu aibo asikafo idafa lito li ya me ya aibo yaidana oti minae. Ido ayaidana oti monoku

gedámabo wenina ya ha mono eito-eito ha sugi-
idafa lanabo wenina yasi ha ona hula hanuwaloti
ika o ledanune, loti hotina i-i abo ha lanabo ya
holiti hopa u yau-meu oti mono eito-eito holi
hikitoti ae.

Feto feyafa, ido lemo ya onesa melekati
gedámabo olufo hefola yamaidana oti
minámanae, loto mono idafawa lumibo ne.
¹⁵ Feito lumibo, ya lute-hate bi-bi o minanubo
yagunu ha ona hula yako loto, ido manade nebo
we Kilistodokako mona muki molanubo yagunu
ya gedoti minanae, loto mono idafawa lumibo ne.

¹⁶ Emo ya manade neto, ido weninala muki ya ula
minoninako, emodokati li hutifina ledaibo nala
muki li auba i ledaibo yakafu li onu ito kelo homi
ledo nebo ne. Feto fe ledaito, ya hina-ana-hofala
minonibo wenina muki ya mono ononate fefe
loto liyonido, ayalo ya lute-hate bi-bi o minonibo
yagunu ya ula naba lito ufefe loto gedomo unaiye.

Hofawa moninubo ha

¹⁷ Aya yagunu nemo Wenaba lulau mino
edobo wekafo emo onobalalo ha auba ito lobino-
golowe. Holilo. Hemotina onesa melekati ya eito
feka wenina lutina-hatina aifa idafagunu holiti
moniyabo yaidana oti moniyámilo. ¹⁸ Emotina
ya lutina-hatina gedinako, yagunu lutina-hatinau
holifefe ladámoti, Goti nomude hofawa mino
holimo yonubo mona lumibo ya metina muti,
mino faiga ititi ya hatina-manadina midipu naba-
naba iye. ¹⁹ Hatina-manadina midipu naba-naba
ito ya utinalo holiyámoti, hopa-napa moninabo
monaleka yako utina fulo moloti ya idafa lin-
ubolae, me ya idafa linubolae, loti ilalu huti

moniyabo ya mona fuma ibo yaidana-meidana molomo u-u abo wenina minae.

²⁰ Emotina ya feto fe minafa, ido hemotina ya Kilstokafo yaidana mona itibiyámanaibo ne.

²¹ Eimola monala holiti, ido emo lulau mino edabo yagunu api itibibo, ya Yesu lulau ya ha ona hula mino edaiye, loti holiti, ²² ya monatina homu molabo lutina lila ya hopa idafagunu holito hotina ito li hopa o betibo lutina yama fulitalo.

²³ Fulitoti ya weudina-hatina li hofawa o betibo ya liti, ²⁴ lutina hofawa ya Goti eimola monala yamaidana oto ha ona hula monala dowá fele lama nebo monau yau li oloto pi betibo lutina ya li yau iyalo, loto api itibibo ne.

²⁵ Feito mono weninate muki yagi emo ula mako yakafoko hina-ana-hofala minoninako, loti sugi mona fulitoti, loyolalo-melo anabo ya ha ona hula yako loti minalo. ²⁶ Lutina-hatina hala-kala lagetoma, ya nosámibo mona molotanune, loti aloko fo aifa nedo yako lutina-hatina li you loti molalo. ²⁷ Feto feti ya hamade hi-hi aibo we Satani ya hanu i edámilo.

²⁸ Hemotina yauti masi ugele o-o abo wenina yama onesa melekati ya ugele ámilo. Ugele ámoti, onona dowá idafa yako auba iti lilo. Feto feti ya wenina ma ha hena utinalo minagetoma ya adina li faka loto idafa ma binubo ya linune, loti ononawa dowá idafa eimotina adinagunu ya auba iti lilo.

²⁹ Ha nosámibo wetinauti lomámaneyo. Ha dowá lotiko wenina li auba i betinaibo ha u fefe lanaibo ha yako loti ya holinabo wenina aifa li dowá lo betinaiye, loti aya ha yako wetinauti

lomaneyo. ³⁰ Ido Goti ya wina betinaibo hamena nabalo yagunu holiti abo weninala ona minone, loti holinae, loto Weuna Fele ya anela yaidana oto weudina-lutinau molo betibo we ya lula-hala li hena holi edámilo. ³¹ Lutina-hatinau ekefa aibo mona, ido sebatina hala-kala libo mona, ido hotina fudibo mona, ido hai-hai molabo mona, ido hamadina hiyabo mona muki, ido nosámibo mona muki yagi hiyatinau yauti fulo faiga italo. ³² Fulo faiga iti ya Goti weninala muki li dowá lo betiti, lutina-hatinau holiti lifimatina hilili o betilo. Gotikafo Kilisto lulau mino edoto hemotina lifimatina hilili o betibo yamaidana oti hemotina ya weninatina lifimatina hilili o betilo.

5

Mona nosámibo fulitoto Goti monala ege molanubo ha

¹ Feito Goti olufola lula-hala bibo weninama minanako, yagunu emo monalalo ege molotiko moni minalo. ² Feto feti moniti ya Kilisto lula-hala lumibo yamaidana oti lutina-hatina bi-bi omo uti monilo. Emo yamo lula-hala lumuto ya Goti sokila hi muwabo idafa ladanuwa aibo yaidana oto eimola ula muima ya lemogunu muibo ne. Feto fe ledaibo ya hemotina ayaidana oti lutina-hatina ya bi-bi omo uti monilo.

³ Feti moniti ya hopa li unabo mona ido fuma ibo mona muki ido wa lalo-talo molanabo mona ya hemotina minagu ya oloto pitanaiye, loti monawa yagunu ha hefola efomagi ladámilo. Hemotina ya fele wenina minama nenako, yagunu ufefe lanaibo mona yako molalo. ⁴ Ido

utinalo holiyabo hatina, ido aifa hatina ake ito hatina yagi muki ya hemotina minagu ufeke ladáminako, yagunu yaidana ha ya ladámilo. E'e, dowae, lalowe, loti aifa li dowá lo ledaibo ha yako loti monilo. ⁵ Aya yagunu ya fetó loti holi gedoti holiyama ne: Hópa li uno-uno abo weninagi, ido lutina-hatina fuma ibo weninagi, ido idafa-adafa magi magi linubolae, loti, idafawa ya holi muti houba-naba o edabo weninagi, yaidana wenina muki ya u Gotite Kilistote hiyaba we wehudi hiyaba o ledabo ebatinau yau eba ma liyámanigilae, loti moda holi gedoti holiyabo ne.

⁶ Aya mona yagunu ya ha holiti holiyámoti abo weninaloka ya Goti sebalala hala-kala libo ha moda oloto pí binako, yagunu wenina masi aifa ha lobinabo ya hote itanae, loti ya holiyato hula ámaneyo. ⁷⁻⁸ Hemotina homu ya midipu igu weninala minomo yowaboma nefa, onesa Wenaba lulau mino edoti ya lamena weninala minanako, holiti holiyámoti abo weninawadoka kelámoti, lamena olufola mona molotiko monilo. ⁹ Moda holiyafe? Mona dowá ido feke libo mona, ido mona ona hula muki ya lamena yakáfo hula li oloto pí-pí o nebo ne. ¹⁰ Feti moniti ya idafa anune, lotima ya Wenaba nomunalo dowá lanaibo nefe, ido nosámanaibo ne? loti holifeke lotiko ya fetó feyalo.

¹¹⁻¹² Feto feti ya midipu ibo mona, hula oloto piyámibo monalo ya houna iyámilo. Emotina yasi faluku oti molo minabo mona aifa eteme anubo ya utelo holinuboma nenako, yagunu li lamenaló o betilo. ¹³ Feto fe betinubo idafa-adafa ya lamenakafo idafawa monala hula li oloto pí

edanaibo ne. Ido monawa oloto anaibo idafa ya u eikawa ito lamenaló minanaibo ne. ¹⁴ Yagunu ya fetó lonibo,

Hemotina uwo unabo wenina ya sinoilo.

Fuliyaguti sinoiyato ya Kilisto li lamena o betinogolaiye,

loto lo-lo onibo ne.

¹⁵ Yagunu hemotina ya wati monilo. Ha manadinau minámibo wenina yaidana oti moniyámoti, ha lutina-hatinau nebo weninaidana mona moloti moni minalo. ¹⁶ Onesa me ya ya hamena nosámiboma nenako, loti hamenatina ya aifa fulámoti, Goti hanulalo wati monilo. ¹⁷ Feti ya ha holiyámabo wenina yaidana oti moniyámilo. Wenaba dowá waibo mona ya holifefe loti meyalo molalo.

¹⁸ Ido no noti nei-nei molámilo. Yakafo utina-weudina-lutina-hatina li hopaitanogolo aifa, ido hemotina weudina-lutina-hatinau yau Weuna mino faito beti-beti ageto minalo. ¹⁹ Feto fe minoti ya loyolalo-melo anabo ya Weunakafo li koto betiyageto, mono nama lofi molo edoti, ya Goti ha lufuwala yauti nama loti, ido eimotina mono namatina loti, ya Goti ebola nama loti ya wetinauti yako ladámilo. Weudina-lutina-hatinau muki ya nama loti Wenaba lomuilo. ²⁰ Feto feti ya hamena-hamena idafa-adafa muki yagunu dowae, lalowe, loti Wenabate Yesu Kilisto hulilo ya Metefo Goti lomuilo.

We wena hatina

²¹ Kilisto ya Wenabate ne, loti huliya li faka loti, Goti weninala muki hidinalo ya minalo.

²² Hemotina wenipa ya Wenaba hinalo minabo yamaidana oti heimotina wadinafo hidinalo ya minalo. ²³ Kilisto weninala mau naba ya emo ula minonibo wenina li nomude waibo we emo ya manade nebo yamaidana oti wemoli ya olodinafo-mota manadina ya minae. ²⁴ Yagunu Kilisto weninala mau naba ya emo welalo hololabo yamaidana oti hemotina wenipa ya wadinafo ha lanabo muki ya holiti hololalo.

²⁵ Ido hemotina wemoli ya olodinafo-mota lutina-hatina bilo. Kilistokafo weninala mau naba ya lula-hala lumuto, lemogunu holito oto moloto aibo mona ya fulitoto fulibo yamaidana oti hemotina wemoli yasi olodinafo-mota ya lutina-hatina bilo. ²⁶ Emo fulibo, ya weninala mau naba ya hala yakafo noku unoto li hiluwa lo ledoto fele fulo ledanowe, loto fuliye. ²⁷ Feto fe ledaibo, ya luteu subulafe, ido hisinupafe yaidana-meidana idafa ma minámage to minoto, hiluwa loto fele weninala minogeto li lamena o ledoto ya wa moloto neimo weninane minanae, loto feto fe ledaibo ne.

²⁸ Ido ayaidana oti hemotina wemoli ya heimotina utinagunu holiyabo yamaidana oti olodinafo-mota ya lutina-hatina bilo. Olonafo lula-hala muibo we yakafo eimola ula-lula-hala yagi maina lula-hala mu ne. ²⁹⁻³⁰ We ma eimola ula holi nosámibo munaibo we ma minámiye. E'e, muki ya utina wela-idafa muti, hiyaba dowa lotiko minae. Kilisto weninala mau naba ya emo ula hina-ana-hofala minanako, emokafo hiyaba dowa o betitoko nebo yamaidana oti wemoli muki ya eimotina utina hiyaba dowa

otiko minae. ³¹ Feito ya fetu libo,
Yagunu wemoli yasi otinafo metinafo fulo betiti
olodinafolo kelabo, loiti ya utina u mako oti
minanaiye,

loto ha mono lufuwau (Stt 2:24) ya nebo ne.

³² Faluku aibo hawa ya ha naba ona hula nefa,
ido nemo ya Kilisto yagi ido weninala mau naba
yagunugi holito lowe. ³³ Ido hemotina wemoli
muki yagi heimotina utina-lutina-hatinagunu
holiyabo yamaidana oti olodinafo-mota ya lutina-
hatina bilo. Ido wenipa hemotina ya wadinafo-
mota hulitina li faka lalo.

6

Otinafo metinafo olufotina hatina

¹ Ena hemotina olufo ya otinafo metinafo
wetinalo hololabo mona ya fefe libo mona ne,
loti Wenaba lulau mino edoti wetinalo hololalo.

²⁻³ Aya yagunu ya fetu libo,

Otinafo metinafo hulitina li faka lalo,

loto, ido ayalo ya ha ma fetu libo,

Fetu feyanabo ya mikaloka me ya mino holiti
hamena fana minomo yonae,

loto ha mono lufuwau (Kis 20:12, Lo 5:16) nebo
ha, ya lo molaibo walo, ayalo ha ma onu ito lo
molo lumibo hawa homu ha ya ne.

⁴ Ido hemotina metinafo-mota yasi olufotina
sebatina hala-kala lanaibo mona molo biyámoti,
Wenaba hala fefe loti auba iti hatinalo moloti api
itibiti, hiyaba dowá lo betitiko minalo.

Houba-naba wenina ido wenabatina hatina

⁵ Ena hemotina houba-naba wenina ya Kilisto welalo hololabo yagunu lutina-hatina mako moloti holi holiti utina ololo oti mikaloka wenabatina wetinalo hololalo. ⁶ Feto feti ya wenina nomudinalo ononawa liyogeto wa ledo dowā molanae, loti liyámilo. Kilisto houba-nabala we minone, loti lutina-hatina hototi Goti dowā loto holibo monalo molo liti wilalo. ⁷ Feto feti ya lutina-hatinau dowā loti holiti auba iti houba-naba o betiti anabo ya moda wenina yagunu holiti liyámilo. Wenabagunu holiti ya lilo. ⁸ Feti linabo ya moda feti loti holi minae: Masi nalalo minoti houba-naba onona liyabo weninafe, ido ma aifa minabo weninafe, muki yasi mona dowā fefe loto molonido ayalo Wenabalokati lifima li liwila oto linogolone, loti holi minae.

⁹ Ena hemotina wenabatina moda ayaidana mona molo betilo. Emotinagi hemotinagi maina Wenabatina okulumau nebo ya wenina hona moloto ekei ámibo wema ne, loti holi minama nenako, loti li ya me ya oti lobiyámilo.

Mono lowa-fina ha

¹⁰ Ena ha ma mako me ya feti loto i hulanogolowe. Holilo. Hemotina Wenaba lulau mino edato ido emo aubala naba-naba mino betito agu yau auba iti minalo. ¹¹ Feto fe minabo ya hamade hi-hi aibo we Satanikafo ika o ledanowe, loto hote i-i aibo monala oloto piyagetoma, ya auba ito minanune, loti Gotidokati hiyahuwa mainafa-anafa muki ya liti minalo.

¹² Moda holiyafe? Lemo lowa-fina fiyonibo ya mikaloka weninagi fiyámone. E'e, okulumau

Satani enisolela nosa naba ámabo himiwela muki yagi fito, wenabatina yagi fito, hulitinagi wegí yagi fito, lubu ibo mona me ya mika negu-negu hiyabatina we yagi fito, yaleka wegíko fíyonima ne. ¹³ Yagunu ya nosámibo we fi hofó ledanabo hamenawalo ya liwila oto fi hofó betito lowa-fina fi fulitoto auba ito minanune, loti Gotidokati hiyahuwa mainafa-anafa muki ya liti minalo.

¹⁴ Feto fe minanabo ya feti auba iti minalo: Ha ona hula yakafo hebe yaidana feyageto ya liti iyalo. Ido fefe libo mona yakafo ikite huwala yaidana feyageto ya liti iyalo. ¹⁵ Ido hala ukuwa you amena ha lifefe lo ledaibo yakafo hidelo idafa yaidana feyageto ya liti iyalo. ¹⁶ Ido holi hikitonibo mona yakafo huwa yaidana feyageto ya hamena-hamena li faka loti li minalo. Feto feyato ya nosámibo yawala so libo ilela muki ya utinaloti heleutageto ya sowa finaiye. ¹⁷ Ido li nomude waibo yakafo manade huwa yaidana ageto ya li mofuilo. Ido Goti hala yakafo Weunalokati mi fana yaidana ageto yagi li minalo.

¹⁸ Feto feti ya leda lunaga hamena-hamena Weuna lulau mino edoti mono ha mona-mona loti idafa-adafa muki yagunu Goti lomutiko minalo. Feti lomuwbabo yagunu ya wa hopaitámoti auba iti hiyaba o-o minoti fele weninala muki yagunu holiti ya lomutiko minalo.

¹⁹ Ido nemo yagi maina lomu nedalo. Feto feyato ha wenelo molo nedageto ya hala ukuwa dowa faluku aibo hala ya wenina holifefe lanae, loto holi holiyámoto lo oloto molanaiye, loti nemogunu lomuilo. ²⁰ Aya onodo ya nilifi molaito liyobo yagunu nala i nedabo minowe. Feto

fe nedabo minofa, holi holiyámoto hane ukune lobiyó, loto ononawa numima nenako, loto auba ito lobinowe, loto holiyobo yagunu hemotina nemogunu holiti Goti ayaidana oti lomuilo.

Onuwaloka ha

²¹ Ena oto moloto o minobo monane ya holi-nae, loto mono weninate Wenaba lulau mino edoto mono houba-naba onona li-li aibo we Tikikusikafo loto ya monane muki ya lobinogolaiye. ²² Lobiyageto, ya oto moloto onibo monate holiyato ya lutina-hatina li aila i betinaiye, loto hemotinaloka ilifiyoto ya yo-hola aiye.

²³ Ena Metefo Gotidokati, ido Wenabate Yesu Kilistodokati ya you amena mona hemotina mono weninateloka mino betito ido holi hikito muwabo mona yagi lutina-hatina bi-bi o minabo mona yagi ya mino betinaiye.

²⁴ Hemotina Wenabate Yesu Kilisto lutina-hatina ona hula minowa-minowa oti mumo uwabo wenina muki ya aifa li dowá lo ledaibo mona moda mino betinaiye. Modae.

Goti Ukuwala Hala
The New Testament in the Lambau Dialect of the
Siane Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane-Lambau long
Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane-Lambau (Siane)

Dialect: Lambau

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

293a493a-a8ae-5f22-be32-d1a5995e2a0e